

**Międzynarodowa konferencja na temat
dynamiki pierwiastków biofilnych i struktury biotycznej
płytkich jezior słodko- i słonawowodnych –
„Płytkie jeziora '92”
(Silkeborg, Dania, 16–20 VIII 1992 r.)**

Przez cztery sierpniowe dni w niewielkim Silkeborg, położonym w centrum jutlandzkiej krainy jezior, ponad 120 osób z kilkudziesięciu krajów Europy, Ameryki Północnej, Afryki i Azji debatowało nad stanem i przyszłością płytkich zbiorników wodnych. Organizatorem konferencji, odbywającej się pod auspicjami SIL-u, był Zakład Ekologii Wód Słodkich Duńskiego Instytutu Badań nad Środowiskiem, a personalnie ośmioosobowy komitet pod wodzą E. Jeppesena i M. Sondegaarda.

Główne zagadnienia, wokół których toczyły się obrady, najtrafniej chyba zostały ujęte przez B. Mossa w sadze „Erik Daphniamagnusson”:

Behold, the summers of the Ages
Warming gently, algae blooming
Brought great gatherings of sages
To the halls of Silkeborg
For the clans were much despairing
At the loading rates of P
That seemed far from full controlling
Total, soluble or free
In the darkened auditoria
Much was plotted, much was trilled
For the God, the LORD SHAPIRO
Said the fishes must be killed
Others held that all the mud must
Be sucked out without relent
At least that's what the gathered sages
Thought the speaker sed-i-ment...

Dla porządku wypada jednak wymienić tytuły sesji i liczby wygłoszonych w ich ramach krótkich referatów. Były to: Struktura biotyczna i relacje troficzne (13 referatów); Porównanie ekosystemów jezior słodko- i słonawowodnych (5); Makrofity zanurzone, ich dynamika i rola w ekosystemach jeziornych (5); Dynamika pierwiastków biofilnych ze szczególnym uwzględnieniem wymiany woda-osady (12); Modelowanie dynamiki pierwiastków biofilnych, struktury biotycznej i procesów rekultywacji jezior (5). Każdą z sesji otwierał dłuższy, 40-minutowy wykład któregoś z pięciu zaproszonych referentów. Trafnie dobrani (S. T. Threlkeld, B. Moss, E. B. Welch, G. Phillips, M. Scheffer), potrafili zainteresować słuchaczy nie tylko swoimi przemyśleniami, ale także oryginalnością prezentacji i wyborem źródeł. Celowo w tym szczególnie S. T. Threlkeld, który w referacie poświęconym związkom między pelagialem i strefą osadów dennych, odwoływał się do dzieł Francisa Bacona i przygód króla dedukcji Sherlocka Holmesa.

Poza sesjami referatowymi odbyła się sesja plakatowa (32 plakaty) oraz spotkania pięciu grup problemowych. Oto ich tytuły: Opóźnienie reakcji biocenoz na redukcję dopływu pierwiastków biofilnych: czy przebieg owych reakcji i sposoby przeciwdziałania ich opóźnieniom są różne w jeziorach słodko- i słonawowodnych? (wprowadzenie do dyskusji B. Moss); Wewnętrzne zasoby pierwiastków biofilnych w jeziorach słodko- i słonawowodnych (wprowadzenie H. P. Jensen); Wpływ makrofitów na dynamikę pierwiastków biofilnych i strukturę biotyczną jezior (wprowadzenie L. Kufel); Rozwój struktury biotycznej i zmiany chemizmu wód sztucznych zbiorników w czasie pierwszych lat ich istnienia (wprowadzenie J. Schutten i E. van Nes); Struktura biotyczna i interakcje w wodach o różnej trofii: różnice między płytkimi i głębokimi jeziorami (wprowadzenie M. Dokulil i A. Herzig).

Program naukowy konferencji zamykały dwie całonociowe wycieczki. Pierwsza z nich, to przegląd różnych typów jezior rozrzuconych wśród łagodnych, morenowych wzgórz środkowej i równin zachodniej Jutlandii. Druga, to okazja do poznania rezultatów prac rekultywacyjnych prowadzonych w kilku słodko- i słonawowodnych zbiornikach wschodniej i środkowej Jutlandii. Wśród tych przedsięwzięć największe chyba zainteresowanie wzbudziła rekultywacja jeziora Brabrand. To stosunkowo duże (1,5 km²), płytkie (głębokość maksymalna 1,8 m) jezioro, w czasie ostatnich kilkadziesiąt lat uległo daleko posuniętej degradacji. W połowie lat osiemdziesiątych władze otaczającego je ćwierćmilionowego miasta Arhus podjęły decyzję o rekultywacji zbiornika. Kosztem ok. 40 mln ECU zbudowano system oczyszczalni, które pozwoliły zredukować dopływ fosforu z ok. 80 do 20 ton rocznie. Mając świadomość faktu, iż zapasy fosforu zgromadzone w osadach jeziora nie pozwolą na szybkie cofnięcie się obja-

wów eutrofizacji, postanowiono ponadto kosztem ok. 4 mln ECU usunąć 400 tys. m³ mułu. Pracująca od 1989 r. potężna ssąca pogłębiarka o pieszczotliwej nazwie „Mud-cat”, deponująca usuwane osady na pobliskich nieużytkach, ma zakończyć pracę w 1994 r. Autorzy projektu zakładają, że wzmocnienie podjętych działań przez zabiegi „biomanipulacyjne” i być może przez dalszą redukcję dopływu fosforu, powinno doprowadzić do powrotu makrofitów i utrzymywania się przezroczystości wody w granicach 1 m (dzisiaj ok. 0,4 m).

Niezwykle gościnni i wspaniale przygotowani gospodarze nie pozwalali na chwilę oddechu po godzinach spędzonych na salach obrad. Wykwintne „szwedzkie stoły” podczas południowych przerw, wieczorno-nocne spotkania i bankiety musiały mieć magiczny wpływ na piszącego te słowa i dwóch jego kolegów (L. Kufel i R. Wiśniewski). Bo jak inaczej można wytłumaczyć pomysł organizacji w Polsce w 1995 r. następnej konferencji z cyklu „Płytkie jeziora”?

Andrzej Prejs